

Edz. archiwalny IBL

STATUT

URZĄDZAJĄCY

SZKOŁY POCZĄTKOWE
I WYDZIAŁOWE,

DLA MŁODZIEŻY

WYZNANIA STAROZAKONNEGO.

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA
88-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 72
Tel. 26-68-63

22.932 w

<http://rcin.org.pl>

MY PREZES i Senatorowie

WOLNEGO NIEPODLEGLEGO I ŚCIŚLE NEUTRALNEGO
MIASTA KRAKOWA IJ. OKRĘGU.

Znalazłszy, iż dotychczasowe urządzenie szkół początkowych dla młodzieży wyznania Starozakonnego w mieście Kazimierzu zaprowadzonych, celowi przysposobienia onejże, do przyjęcia wyższej instrukcyi, a tém samém doprowadzenia jój do osiągnięcia społecznych korzyści ucywilizowanym przez Statut zapewnionych, bynajmniej nieodpowiada; w zamia-

rze ułatwienia mieszkańcom wyznania Starozakonnego kształcenia się w pożytecznych i nieodzownych każdemu naukach, założeniem w siedlisku ich mieszkań potrzebnej liczby szkół publicznych w którychby przygotowawezą pobierali instrukcyą, stanowićmy co następuje:

Tytuł I.

O funduszach szkolnych szkół początkowych dla Starozakonnej młodzieży.

§. 1.

Funduszem szkół dla młodzi wyznania Mojżeszowego, będą :

- a) Summy pochodzące z zapisów przez szczodrobliwosć osób prywatnych na ten cel uczynionych.

- b) Składki szkolne przez mieszkańców wyznania Starozakonnego dawać się mające, w ilości i na wypadek tytułem pierwszym Statutu urządzającego szkoły początkowe przewidziany, obecnie zastępowane z Skarbu publicznego.
- c) Fundusze gminy Starozakonnych właściwych obwodów o ileby potrzeba wskazywała użycie ich ku uzupełnieniu poprzednich źródeł w pokryciu wydatków z utrzymaniem szkół powyższych połączonych.

Tytuł II.

O liczbie szkół, ich mieszczeniu i Nauczycielach szkolnych.

§. 2.

W oznaczeniu liczby szkół początkowych dla młodzieży wyznania Mojżeszowego, należy mieć wzgląd:

- a) na liczbę młodzieży kwalifikującej się do szkoły,
- b) na płeć męską i żeńską,
- c) na rodzaj nauk które udzielanemi być mają.

§. 3.

Co do a. Ze względu na liczbę kwalifikującej się do szkoły młodzieży, domy tak mają być na to dobierane i urządzone, ażeby szkoła jedna nie mieściła w sobie nad liczbę ośmdziesiąt młodzieży. — Tymczasowię nin wprowadzenie w wykonanie niniejszego urządzenia wskaże jaka ilość szkół dla Starozakonnych będzie potrzebną, stósownie do tego co już w tej mierze w §. 6 Statutu o szkołach początkowych powiedzianém zostało, ustanawia się: iż w mieście Kazimierzu przy Krakowie będzie dla chłopców szkół początkowych trzy, a dla dziewcząt szkół po-

czątkowych dwie,— w mieście *Chrzanowie* szkoła początkowa jedna dla chłopców i dla dziewcząt jedna.

Co do b. Gdy dla płci żeńskiej zachodzi potrzeba nietylko nauczania jej czytania, pisania i rachunków w języku polskim i niemieckim, lecz razem kształcenia powierzchownego i moralnego, tudzież wyuczenia robót płci żeńskiej przyzwoitych, szkoły takie będą miały przydane Nauczycielki, za przyzwoitým ich wynagrodzeniem.— Nadto, otwartą mieć będą sposobność osoby płci żeńskiej, chcące się téj użytecznej i chwalebnej pracy poświęcić, do zakładania pensyj dla dziewcząt wyznania Mojżeszowego.

Co do c. Nauki dla młodzieży męskiej Starozakonnej w szkołach początkowych, będą udzielane takie, jakie są prze-

pisane dla szkół początkowych w mieście Krakowie i jego przedmieściach, wyjąwszy naukę religii i języka hebrajskiego, których nauka zostawiona jest pieczołowitości rodziców i opiekónów. — Nauki dla młodzieży płci żeńskiej Starozakonnój, będą się zbliżać do nauk po szkołach płci żeńskiej niższego rzędu dawanych, gdzie język francuzki nie jest potrzebnym.

Wykład nauki moralnej w szkołach obojędznej płci, ma być szczególnym staraniem Nauczycieli przedmiotem.

Książki elementarne z których Nauczyciele szkół początkowych wykładać mają nauki swym uczniom, przepisze Dozór Główny.

§. 4.

Nauczycielami szkół początkowych Starozakonnój młodzieży, będą ludzie posia-

dający kwalifikacye, jakie Statut urządzający szkoły początkowe przepisuje, z tą tylko różnicą, iż o tę posadę mogą się ubiegać kandydaci wyznania Mojżeszowego, posiadający kwalifikacye żądane po Nauczycielach szkół początkowych.

Nauczycielkami zaś będą, osoby wyznania Chrześcijańskiego z powodu większego ich usposobienia do pełnienia obowiązków naukowych i kształcenia dziewcząt; w późniejszym atoli czasie gdy ukształcenie się wzniesie, będą mogły i kobiety Starozakonnego wyznania ubiegać się o też posady.

§. 5.

Płaca zwyczajna Nauczyciela szkoły początkowej Starozakonnych w mieście Kazimierzu, równa będzie płacy Nauczyciela szkoły początkowej przy kościele Bożego Ciała tamże exystującej, dla czego niebę-

dzie wolno Nauczycielowi zatrudniać się, jak tylko obowiązkami powołaniu Jego odpowiedniemi, pod utratą swęj posady.

§. 6.

Gdy domów dostatecznych na szkoły dla Starozakonnych jeszcze niema, przeto powinny być dobierane lokale zdadne na urządzenie szkół z pomieszkaniem osobném dla Nauczyciela.

Jak budowanie własnych lokalów tak ich reparacya, dziać się mają kosztem funduszu w §. 1 wyrażonego.

Tytuł III.

*O nadzorze szkół początkowych
Starozakonnych.*

§. 7.

Nadzór dla szkół początkowych krajowych Statutem właściwym przepisany,

będzie nadzorem także szkół początkowych Starozakonných. Attrybucye jemu służyćce co do szkół Chrześcijańskich, służyć mu i co do szkół dla Starozakonnój młodzieży otworzonych.

§. 8.

Dozór miejscowy szkół początkowych Starozakonných składać się będzie:

- 1) z Wójta gminy w Dozorze prezydującego i odpowiedzialnego za wykonanie i zastósowanie ustaw niniejszym urządzeniem przepisanych.
- 2) z Rabina.
- 3) Dyrektora szkoły oddzielnej wydziałowej dla Starozakonných urządzonój, pilnować mającego bezpośrednio Nauczycieli pod względem regularnego i pożytku rzeczywisty ^zzapewniającego

biegu nauk, w tychże szkołach początkowych.

- 4) z 2ch Obywateli, z których jeden będzie Chrześcianiem, drugi Mojżeszowego wyznania lecz ucywilizowany. Członki dozoru jako takie pełnić będą swe obowiązki bezpłatnie.

§. 9.

Dozór miejscowy zgromadzać się będzie w biurze Wójta Gminy, do której szkoła należy.— Jest on pierwszą Instancją dla szkół początkowych jak §. 22 nowego Statutu urządzającego też szkoły stanowi.

§. 10.

Szkoły starozakonnej młodzieży płci żeńskiej podlegać będą wglądaniu w ich stan dozorowi Dam zaproszonych przez Dozór Główny.

Tytuł IV.

O biegu nauk w szkołach początkowych Starozakonnych.

§. 11.

Nauki dawane będą w półroczu letnim z rana od godziny 9 do 11, po południu od 3 do 5, w półroczu zaś zimowym z rana od godziny 10 do 12, po południu od 2 do 4; półrocze letnie uważa się od Wielkiej Nocy do S. Michała, półrocze zaś zimowe od S. Michała do Wielkiej Nocy — czas wykładu nauk w godzinach przedpołudniowych dla tego skróconym zostaje, że religia i język hebrajski należeć będą do zakresu nauk domowych.

§. 12.

Co do czasu wypoczynkowego od nauk, Dozór Główny po zasięgnięciu zdania od dozorów miejscowych szkół Starozakon-

nych takowy zaprojektuje, z zachowaniem względu na stósunki wyznania, który to układ następnie Senatowi Rządzącemu do zatwierdzenia zostanie przedstawionym.

§. 13.

Każde dziecko wyznania Mojżeszowego obowiązaniem jest tak jak innych wyznań dzieci uczęszczać do szkół skoro tylko rok siódmy wieku swojego ukończy.

Tytuł V.

O środkach skłaniających do posyłania dzieci wyznania Mojżeszowego do szkół początkowych.

§. 14.

Co powiedziano jest w Statucie szkoły początkowe urządzającym w §. 38, 39 i 40 względem naogród wyznaczać się

mających dla pilnych uczniów, jak nie-
mniej co do środków używać się mają-
cych w celu skłonienia ich do regularne-
go na lekye uczęszczania, toż samo i do
dzieci Starozakonnych stósować się ma.

§. 15

Dzieciom nieuczęszczającym do szkół
początkowych, nie wolno będzie uczyć
się w domu od Nauczycieli prywatnych
religii, (Behelferami zwanych) i wykra-
czający przeciwko temu zakazowi Nau-
czyciele prywatni, za karę utracą upowa-
żnienie trudnienia się prywatną instruk-
cją; rygor ten sציaga się również i do Nau-
czycieli którzy w szkołach przez Bractwa
lub inne podobne stowarzyszenia utrzy-
mywanych, trudnią się wykładaniem Nau-
ki religijnej.

§. 16.

Gdy przez założenie szkół dla Starozakonnych w miejscu ich siedliska, wszelka łatwość podaje się Im do powzięcia nauk początkowych, przeto stanowi się iż w rok po otworzeniu rzeczonych szkół nie będą mocni Wójci Gmin pod najściślejszą odpowiedzialnością wydawać Starozakonnym konsensów na zawarcie małżeństwa, dopóki ciż w myśl §. 17 Statutu urządzającego klasę Starozakonnych nie złożą świadectwa Dozoru miejscowego, że kurs cały naukowy w szkole początkowej z dobrym postępem ukończyli, nieprzystając bynajmniej na świadectwach z odbytego jakoby prywatnie popisu używanych.

§. 17.

Dla przyczyn w §. 15 wyłożonych Nauczyciele religii prywatni i Behelferowie

zostawać będą po nadzorem Rabina co do nauczania religii Starozakonnych, a co do porządku utrzymywania młodzieży Starozakonnej w swoim dozorze domowym, co do ich stanu, wieku, ilości i innych okoliczności w stosunku ze szkołami publicznymi będących, zostawać będą pod nadzorem i władzą Dozorów miejscowych szkół początkowych Starozakonnych; i żaden z nich nauczaniem religii trudnić się nie może, jeżeli po złożeniu swoich kwalifikacyi w Dozorze miejscowym szkolnym, uległości swojej temuż Dozorowi nie zaręczy i upoważnienia do trudnienia się domowem dzieci Starozakonnych wychowaniem nie otrzyma. Po założeniu szkoły wydziałowej dla Starozakonnych, Nauczyciele prywatni czyli Behelferowie uczęszczając obowiązani będą na naukę Etyki w tejże szkole wykładać się mającą; po upłynieniu zaś lat trzech

od zaprowadzenia Szkoły Wydziałowej
żaden do nauczycielstwa prywatnego re-
ligii upoważnienia nieotrzyma, póki nie
złoży w dozorze miejscowym świadectwa
z odbytych nauk w szkole wydziałowej.

§. 18.

Nauczanie prywatne w domach rodzi-
ców przez osoby ukwalifikowane, w o-
gólności jest pozwolone, wszelako dzieci
Starozakonne prywatnie się uczące, będą
dozorowi szczególnemu oznajmione, i co
do nauk szkół początkowych podlegać
examinowi publicznemu, w czasach na po-
pisy przeznaczonych i o świadectwa z zło-
żonych popisów starać się powinny.

Tytuł VI.

*Obowiązki Nauczycieli szkół pu-
blicznych początkowych Staro-
zakonnych.*

§. 19.

Pierwszą i najświętszą powinnością każ-

dego Nauczyciela szkoły Starozakonnych będzie, staranie się nauką i własnym przykładem prowadzić młodzież do Bogobojności, pracowitości, trzeźwości, i ochędostwa, a odwodzić ją od zaciągania szkodliwych nałogów; w szczególności obowiązani są:

- 1) Zaszczepiać w dzieciach uszanowanie dla rodziców, posłuszeństwo zwierzchności, poczciwość, sprawiedliwość, ludzkość, cierpliwość, litość nad nieszczęśliwymi.
- 2) Ostrzegać dzieci o szkodliwości wad i nałogów, a mianowicie lenistwa, nieochędostwa i t. d. korzystając zrzęcznie z wydarzających się przypadków i okazując w istocie nieszczęśliwe z tąd skutki najczęściej już nienadgrozone.

§. 20.

Dalsze obowiązki Nauczyciela są też sa-

me które §§. 43, 44, 45, 46, 47 i 48, Statutu szkoły początkowe urządzającego obejmują.

§. 21.

Gdy obowiązki Nauczyciela szkoły publicznej Starozakonnych wymagają należytego i gruntownego usposobienia po osobach powołaniu temu poświęcić się mających; przeto kandydat na Nauczyciela szkoły Starozakonnych początkowej przeznaczający się, powinien mieć przynajmniej 22 lat skończonych, wolnym być od wad fizycznych i posiadać dobre świadectwo z ukończonego kursu pedagogicznego.— Na kandydata do otrzymania stopnia Nauczyciela powinien być przez Wizytatora szkół początkowych Dozorowi Głównemu przedstawionym, po złożeniu przed nim egzaminu wstępnego.

W naukowym względzie kształcić się mają w następujących przedmiotach.

- a) W nauce moralności.
- b) W języku polskim i niemieckim.
- c) W formowaniu charakteru pięknego i czytelnego pisma polskiego i niemieckiego.
- d) W rachunkach do reguły trzech z odmienionemi jej gatunkami z wprawą do rozwiązywania z pamięci zadań lżejszych
- e) W nauce zachowania zdrowia człowieka, uważanego we względzie fizycznym.
- f) W jeografii, w historyi naturalnej ile cel przyszłego ich przeznaczenia wymaga.
- g) W rysunkach technicznych.

Tytuł VII.

Obowiązki Uczniów.

§. 22.

Dozór Główny wygotuje oddzielne rozporządzenie służyć mające za skazówkę Nauczycielom szkół początkowych, do kierowania czynnościami uczniów tak wewnątrz szkoły jakoteż i za szkołą.

Tu tylko zastrzeżonem zostaje, że każ-

dy uczeń mający nałogi niebezpieczne, i któryby pomimo wszelką usilność nauczyciela nie był do poprawienia skłaniający się, zostanie dozorowi miejscowemu szkolnemu doniesiony dla przedsięwzięcia (za przyzwaniem jego rodziców i opiekunów) poprawczych z nim środków, lub gdyby i te nieskutkowały zupełnego ze szkół oddalenia.

Tytuł VIII.

O Szkole wydziałowej dla Starożytnych.

§. 23.

Gdy Szkoła techniczna podaje sposobność młodzieży płci męskiej nabywania usposobień naukowych, do praktycznego i produkcyjnego zawodu zastosować się dających, gdy szkoła ta i dla młodzieży wyznania Mojżeszowego otwartą będzie przeto udzielona jej jest łatwość stawania się uczywilizowańszemi, moralniejszemi, a za pomocą przemysłu produkcyjnego prawdziwie użytecznemi w kraju obywatelami. Ze zaś usposobienia naukowe powzięte w szkołach początkowych nie są wystarczające do takiego zamiaru, przeto w miejsce dotychczasowej szkoły

Starozakonnych na Kaźmierzu która od końca roku bieżącego szkolnego za rozwiązana, jako do planu terażniejszego niestósowna uważaną bydź ma, urządzoną zostanie na tym samym funduszu co i szkoły początkowe. Szkoła wydziałowa w której młodzież Starozakonna p[ro]ci[m]ęskiej przeznaczająca się do wyższych nauk lub do szkoły technicznej czerpać będzie przygotowane nauki, na wzór szkoły wydziałowej, już istniejącej przy szkole technicznej.— Urządzenie szkoły wydziałowej dla młodzieży Starozakonnej natychmiast do skutku przyprowadzonym będzie.

Szkoła wydziałowa Starozakonnych zostawać ma pod bezpośredniem zwierzchnictwem swego Dyrektora, który łącznie obowiązki pierwszego Proffessora w tejże szkole sprawować będzie.— Nadzór zaś tejże porucza się Dyrektorowi Liceum S. Anny.

Tytuł IX.

Urządzenia Ogólne.

§. 24.

Fundusze na utrzymanie Szkoły Wydziałowej Starozakonnych przeznaczone, wpływać będą do kassy Uniwersytetu

podobnież jak przeznaczone na szkoły początkowe Starozakonnych do kassy szkół początkowych pod zarządem Dozoru Głównego tychże szkół będącej, i z nich pensye Nauczycielom, tudzież stósowne kwoty na sprawunek utensiliów i innych potrzeb szkolnych wedle zatwierdzonych przez Senat Rządzący etatów, za rozporządzeniami Władz rzeczonym szkołom właściwych, wydawanemi będą.

§. 25.

Fundusze wnoszone do kassy szkolnej na utrzymanie szkół Starozakonnych oddzielnie administrowanemi i z innemi mieszanemi być nie powinny.

Wykonanie powyższego urzędzenia w czem do kogo należy, a mianowicie Komisarzowi naszemu przy instytutach Naukowych ustanowionemu i Dozorowi Głównemu szkół początkowych polecamy.

Działo się na Posiedzeniu Naszym w Krakowie w Sali Obrad Senatu dnia dwunastego Grudnia tysiąc ośmset trzydziestego czwartego roku.

Prezes Senatu

WIELOGŁOWSKI.

(M. P.)

Sekr: Jlny Senatu

DAROWSKI.

Nowakowski Sek: Exp: Senatu.

<http://rcin.org.pl>

<http://rcin.org.pl>

F

22.932